

Sygn. akt I ACa 1086/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 listopada 2014r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Anna Cesarz (spr.)
Sędziowie:	SSA Anna Beniak SSO del. Dariusz Limiera
Protokolant:	st. sekr. sądowy Jacek Raciborski

po rozpoznaniu w dniu 18 listopada 2014r. w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) **Spółki Akcyjnej we W.**

przeciwko **Przedsiębiorstwu (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w G.**

o zapłatę

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 28 kwietnia 2014r. sygn. akt X GC 632/13

I. zmienia zaskarżony wyrok na następujący:

„1. oddala powództwo;

2. zasądza od (...) Spółki Akcyjnej we W. na rzecz Przedsiębiorstwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w G. kwotę 5.586 (pięć tysięcy pięćset osiemdziesiąt sześć) zł tytułem zwrotu kosztów procesu.”

II. zasądza od (...) Spółki Akcyjnej we W. na rzecz Przedsiębiorstwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w G. kwotę 4.568 (cztery tysiące pięćset sześćdziesiąt osiem) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt I ACa 1086/14

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z 28 kwietnia 2014 r. Sąd Okręgowy w Łodzi zasądził od pozwanego Przedsiębiorstwa (...) spółki z o.o. z siedzibą w G. na rzecz powoda (...) S.A. we W. kwotę 37.455,16 zł wraz z odsetkami ustawowymi od 15 marca 2013 r. do dnia zapłaty, oddalił powództwo w pozostałym zakresie oraz zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 1.408,28 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Wyrok ten zapadł na podstawie ustaleń faktycznych Sądu Okręgowego, których istotne elementy przedstawiają się następująco:

Powodowa spółka zawarła z pozwaną 1 lutego 2011 r. w W. umowę leasingu operacyjnego numer (...), której przedmiotem był samochód osobowy marki M. (...) o wartości 120.000 zł netto.

Na mocy niniejszej umowy powodowa spółka nabyła i przekazała na rzecz pozwanej przedmiot leasingu-samochód osobowy a pozwana spółka zobowiązała się w zamian za to opłacać raty leasingowe ustalone precyzyjnie w harmonogramie leasingowym, stanowiącym integralną część zawartej umowy.

Częścią postanowień umowy leasingu są również Ogólne Warunki Umowy leasingu z 23 lutego 2010 r., których treść została leasingobiorcy doręczona przed zawarciem umowy leasingu i została zaakceptowana przez leasingobiorcę własnoręcznym podpisem.

Strony ustaliły, iż z chwilą zawarcia przez L. umowy kupna przedmiotu leasingu ze Zbywcą na L. przechodzą uprawnienia z tytułu rękojmi i gwarancji za wady tego przedmiotu, za wyjątkiem uprawnienia do odstąpienia przez L. od umowy ze Zbywcą. Uprawnienie to, o ile znajduje oparcie w przepisach prawa lub zapisach umowy ze Zbywcą, wykonywane być może wyłącznie przez leasingodawcę i jedynie na pisemne żądanie Leasingobiorcy (§ 10 ust. 1 OWUL). W przypadku odstąpienia od umowy ze Zbywcą z przyczyn, o których mowa w ust.1 § 10 OWUL umowa leasingu wygasa. Ponadto leasingobiorca jest zobowiązany do natychmiastowego zwrotu przedmiotu leasingu a także do jednorazowej zapłaty na rzecz Leasingodawcy wszystkich przewidzianych w umowie a niezapłaconych opłat leasingowych. Strony ustaliły, iż wartość opłat leasingowych w części odsetkowej zostanie pomniejszona o dyskonto. Do obliczenia tego dyskonta stosowana będzie obowiązująca w ostatnim dniu roboczym miesiąca poprzedzającego miesiąc wygaśnięcia umowy stopa jednomiesięczna WIBOR dla umów wyrażonych złotych. W przypadku uiszczenia przez L. wszelkich należności Leasingodawca sceduje na L. prawo do dochodzenia od Zbywcy roszczeń z tego tytułu (§ 10 ust. 2 OWUL). Jednocześnie strony ustaliły, zgodnie z § 13 OWUL, iż dochodzenie roszczeń z tytułu rękojmi i gwarancji oraz inne przerwy w eksploatacji przedmiotu leasingu nie zwalniają Leasingobiorcy z obowiązku terminowego wnoszenia opłat leasingowych, a także realizacji innych zobowiązań wynikających z umowy leasingu.

W wykonaniu zawartej umowy leasingowej powodowa spółka zakupiła samochód osobowy stanowiący przedmiot leasingu od K. K. (1) prowadzącej firmę handlowo-usługową (...) ul. (...), (...)-(...) Z.. Pozwana spółka początkowo płaciła raty leasingowe, następnie jednak przestała. Z uwagi na problemy mechaniczne w październiku 2011 roku w pojeździe wymieniono silnik i skrzynię biegów. Po wymianie podzespołów w pojeździe uaktywnił się nadajnik (...). Na podstawie odczytu wysyłanego sygnału pojazd został namierzony w G.. Z informacji przekazanej przez Biuro (...) w R. wynika, iż samochód pochodzi z kradzieży dokonanej na terenie W. i jest zarejestrowany, jako utracony w Systemie Informatycznym S.. Z uwagi na powyższe Komenda Powiatowa Policji w G. dokonała zabezpieczenia przedmiotowego pojazdu do dalszych czynności procesowych.

14 listopada 2011 r. powodowa spółka otrzymała oświadczenie pozwanej o odstąpieniu od umowy leasingu finansowego nr (...) z 1 lutego 2011 r., w którym pozwana powołując się na wadę prawną przedmiotu leasingu odstąpiła od umowy. Wada ta polega na tym, iż pojazd marki M. (...) został skradziony prawowitemu właścicielowi na terenie W., co spowodowało fizyczne zatrzymanie pojazdu przez Komendę Powiatową Policji w G., która pod nadzorem Prokuratury Rejonowej w Gostyninie prowadzi śledztwo.

W odpowiedzi na oświadczenie pozwanej spółki o odstąpieniu od umowy leasingu finansowego powodowa spółka odstąpiła od umowy kupna-sprzedaży ze Zbywcą – K. K. (1) w dniu 14 lutego 2011 r. oraz wezwała leasingobiorcę do zapłaty wymaganych zobowiązań względem leasingodawcy, które na dzień 18 kwietnia 2012 r. wynosiły 157.455,16 zł.

Na podstawie tych ustaleń Sąd Okręgowy uznał, że roszczenie powoda, co do zasady zasługuje na uwzględnienie. Odstąpienie przez finansującego od umowy ze zbywcą powoduje, że umowa leasingu wygasa z mocy prawa (art. 709^{§ 5} zd. 1 k.c.). Odstąpienie powoduje, że umowa między finansującym a zbywcą ulega rozwiązaniu ze skutkiem ex tunc, a więc od momentu jej zawarcia. Natomiast umowa leasingu wygasa z chwilą odstąpienia ze skutkiem na przyszłość (ex nunc). Po stronie finansującego powstaje wówczas uprawnienie do żądania od korzystającego natychmiastowej zapłaty wszystkich przewidzianych w umowie a niezapłaconych rat. Kwota tych rat powinna zostać pomniejszona o korzyści, jakie finansujący uzyskał na skutek ich zapłaty przed terminem i wygaśnięcia umowy leasingu, a także o korzyści wynikające z rozwiązania umowy ze zbywcą. Na korzyści te składa się w szczególności zwrócona przez zbywcę cena albo wynagrodzenie, ale również możliwość zainwestowania różnicy między sumą rat a zwróconą ceną czy wynagrodzeniem w inne dobro, obniżenie kosztów kredytu zaciągniętego w celu sfinansowania zakupu przedmiotu leasingu, oszczędność kosztów ponoszonych w celu obsługi leasingu. W razie odstąpienia przez finansującego od umowy ze zbywcą przedmiotu leasingu z powodu wad rzeczy i wygaśnięcia umowy leasingu, przysługująca finansującemu wierzytelność o zwrot ceny pomniejsza dług korzystającego z tytułu niezapłaconych rat (art. 709^{§ 5} k.c.). Zgodnie bowiem z treścią przepisu art. 560 § 2 k.c. jeżeli kupujący odstępuje od umowy z powodu wady rzeczy sprzedanej, strony powinny sobie zwrócić otrzymane świadczenia według przepisów o odstąpieniu od umowy wzajemnej. Wierzytelność z tego tytułu zmniejsza zatem dług pozwanego z tytułu niezapłaconych rat.

W niniejszej sprawie, zdaniem Sądu I instancji, nie została ustalona okoliczność, czy powód wystąpił do zbywcy przedmiotowego samochodu z powodu wady prawnej urządzenia i odstąpienia z tego powodu od umowy sprzedaży. Nie podważa to faktu, że jednak taka wierzytelność mu przysługiwała. Jak wynika z niespornych w sprawie okoliczności faktycznych zapłacona przez powoda cena przedmiotowego pojazdu wynosi 120.000 zł. Niewątpliwie było, iż na skutek wygaśnięcia umowy leasingu po stronie pozwanego powstało zobowiązanie do zapłaty wszystkich przewidzianych w umowie a niezapłaconych rat, na łączną kwotę 157.455,16 zł. Wskazana kwota, zgodnie z zapisami art. 709^{§ 5} k.c. powinna jednakże zostać pomniejszona o korzyści, jakie finansujący uzyskał wskutek wygaśnięcia umowy leasingu oraz umowy ze zbywcą. Taką korzyścią jest roszczenie o zwrot uiszczonej ceny przysługujące powodowi względem zbywcy, które powód nabył odstępując 14 grudnia 2011 r. od umowy sprzedaży samochodu, który na podstawie umowy leasingu został oddany korzystającemu – pozwanemu. Nabyta w ten sposób przez powoda wierzytelność w niniejszej sprawie ma wartość 120.000 zł. Odliczając ją na podstawie art. 709^{§ 5} k.c. od sumy niezapłaconych rat daje to uprawnienie powodowi do skutecznego żądania od pozwanego kwoty 37.455,16 zł. Sąd Okręgowy wskazał, że pozwany nie podniósł żadnych innych zarzutów ani nie zgłosił żadnych innych twierdzeń, co do innych należności pomniejszających jego zobowiązanie z tytułu umowy leasingu.

Jednocześnie za oczywiście niezasadny Sąd I instancji uznał zarzut strony pozwanej, co do tego, iż umowa leasingu nie została faktycznie zawarta z uwagi na brak zachowania pisemnej formy wymaganej dla jej zawarcia. Strona powodowa przedłożyła, bowiem egzemplarz umowy zawierający podpisy obu stron procesu i uczyniła to w odpowiedzi na zarzut podniesiony w sprzeciwie od nakazu zapłaty przez pozwanego. Z tego względu nie można zasadnie podnosić, iż twierdzenia te i dowody podlegały pominięciu z uwagi na ich spóźnione zgłoszenia przez powoda.

W zakresie kosztów postępowania Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. (powód przegrał sprawę w 76%).

Apelację od tego wyroku wniósł pozwany, zaskarżając go w zakresie pkt 1 i 3, zarzucając:

I. naruszenie prawa procesowego 217 § 1 i 2 k.p.c. i 6 k.p.c. w zw. z art. 162 k.p.c. w zw. z art. 380 k.p.c., 227 k.p.c. oraz 233 § 1 k.p.c. przez:

- nieuwzględnienie zarzutu prekluzji dowodowej i dopuszczenie dowodu w postaci umowy lingu operacyjnego z 1 lutego 2011 r. pomimo, iż strona powodowa dopiero w kolejnym piśmie procesowym złożyła potwierdzenie za idność z oryginałem odpis tego dokumentu, a także inne dokumenty załączone do pisma procesowego powódki z 9 grudnia 2013 r.;

- niezasadne oddalenie wniosku dowodowego o przesłuchanie w charakterze świadka K. K., bowiem jej zeznania miały istotny wpływ dla ustalenia prawidłowego tłu faktycznego sprawy, a w szczególności w zakresie zawinienia powódki polegającego na dochowaniu staranności przez powódkę przy zakupie samochodu marki M.,

- art. 328 § 2 k.p.c. poprzez nieustosunkowanie się do zgłoszonego zarzutu przedawnienia przez stronę pozwaną.

II. naruszenie prawa materialnego tj. art. 709⁸ w zw. z art. 560 § 2 oraz 709¹⁷ w zw. z art. 664 § 2 k.c. poprzez niewłaściwe przyjęcie, iż po stronie pozwanego powstało zobowiązanie do zapłaty wszystkich widzianych w umowie a niezapłaconych rat na łączną kwotę 157.455,16 zł, gdy w rzeczywistości, zobowiązanie wygasło na dzień odstąpienia powódki od umowy ze zbywcą 14 grudnia 2011 r., a którego to wysokości zobowiązania powódka nie udowodniła.

W konkluzji strona skarżąca wniosła o zmianę wyroku w zakresie pkt 1 i 3 poprzez oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów postępowania za obie instancje, ewentualnie - uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Powód wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja jest zasadna.

Sąd Okręgowy, jak trafnie zarzucił apelujący, nie ustosunkował się do podniesionego zarzutu przedawnienia.

Nie jest jednak trafny zarzut przedawnienia roszczenia. Powodowa spółka w dniu 13 grudnia 2011r. poinformowała stronę pozwaną, iż w związku z wadą prawną przedmiotu leasingu, odstąpiła od umowy sprzedaży samochodu ciężarowego marki M. oddanego pozwaney w leasing, jednocześnie stwierdziła, że w takim przypadku wygasła umowa leasingu z 1 lutego 2011r., wobec czego wzywa pozwaną do zapłaty kwoty 155.781,24 zł stanowiącej sumę wymagalnych zobowiązań wobec finansującego i nie opłaconych rat leasingowych. Pozew o zapłatę od pozwanego kwoty 157.455,16 zł wpłynął do Sądu w dniu 5 lipca 2013 r. Nie upłynął zatem okres 3 lat przewidziany w art.118 k.c. jako termin przedawnienia przewidziany dla roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej.

Nie można podzielić zarzutu prekluzji dowodowej i dopuszczenia przez Sąd dowodu w postaci umowy leasingu operacyjnego z dnia 1 lutego 2011r.

Wniesiony przez powoda pozew w elektronicznym postępowaniu upominawczym odpowiadał wymogom formalnym w związku z tym został wydany nakaz zapłaty. Po złożeniu sprzeciwu i przekazaniu sprawy do Sądu według właściwości ogólnej, Sąd wezwał powoda w trybie art. 505 (37) k.p.c. do uzupełnienia braków, a powód złożył wymagane dokumenty, w tym umowę leasingu z dnia 1.02.2011r. wraz z harmonogramem opłat leasingowych oraz ogólne warunki umowy leasingu finansowego, potwierdzone za zgodność z oryginałem przez pełnomocnika procesowego ustanowionego przez członka zarządu i prokurenta powodowej spółki akcyjnej. Zgodnie zaś z treścią art. 2 §2 ustawy z dnia 23 października 2009r. o zmianie ustawy w zakresie uwierzytelniania dokumentów, zamiast oryginału dokumentu strona może złożyć odpis dokumentu, jeżeli jego zgodność z oryginałem została poświadczona przez notariusza albo przez występującego w sprawie pełnomocnika strony będącego adwokatem, radcą prawnym, rzecznikiem patentowym lub radcą Prokuratury Generalnej Skarbu Państwa. Zarzut naruszenia art.6 k.c. nie jest więc trafny.

Zgodnie z treścią art. 709(8) § 1 k.c. finansujący nie odpowiada wobec korzystającego za wady rzeczy chyba, że wady te powstały na skutek okoliczności, za które finansujący ponosi odpowiedzialność. Postanowienia umowne mniej korzystne dla korzystającego są nieważne.

Z kolei do odpowiedzialności finansującego za wady rzeczy powstałe na skutek okoliczności, za które finansujący ponosi odpowiedzialność (...) stosuje się odpowiednio przepisy o najmie (art.709(17)).

Celem umowy leasingu jest nabycie przez finansującego od oznaczonego zbywcy danej rzeczy i oddanie jej korzystającemu do używania lub użytkowania i pobierania pożytków przez czas oznaczony, z zobowiązaniem korzystającego do zapłaty w ratach odpowiedniego wynagrodzenia. Wynagrodzenie stanowi zatem ekwiwalent używania rzeczy w oznaczonym czasie. Finansujący powinien zatem przekazać rzecz korzystającemu w stanie nadającym się do korzystania z rzeczy w oznaczonym czasie.

Finansujący jako przedsiębiorca prowadzący działalność gospodarczą nabywając przedmiot leasingu winien rzecz tę zbadać w czasie i w sposób przyjęty przy rzeczach danego rodzaju i w razie dostrzeżenia wady niezwłocznie powiadomić sprzedawcę (art.563 §2 k.c.).

W tym przypadku już po zawarciu umowy leasingu okazało się, że przedmiot leasingu – samochód ciężarowy marki M. (...) dotknięty jest wadą prawną, wobec tego, że został on skradziony prawowitemu właścicielowi na terenie W. i musiał zostać zwrócony.

Finansujący nie dopełnił przy nabyciu pojazdu aktów staranności, które pozwoliłyby na ujawnienie wady. Z oświadczenia dotyczącego przedmiotu leasingu złożonego przez zbywcę – firmę (...) K. K., na które powoływał się powód, nie wynika nawet zapewnienie, że zbywany pojazd jest wolny od wad prawnych, jedynie wskazano w nim, że pojazd jest przekazywany firmie (...) SA w takim stanie technicznym jak w dniu wykonania wyceny (oświadczenie k.63). Kupujący nie wykonał też żadnych czynności sprawdzających czy pojazd nie pochodzi z kradzieży. Powód nie wskazał takich okoliczności, ani dowodów na ich poparcie, zatem przesłuchanie świadka K. K. (1) celem ustalenia zawinienia powódki polegającego na niedochowaniu aktów staranności przy zakupie samochodu stanowiącego przedmiot leasingu, nie było potrzebne.

Należy zatem przyjąć, że wada prawna rzeczy skutkująca niemożnością skutecznego jej nabycia i dysponowania w postaci oddania jej do używania korzystającemu przez czas oznaczony, powstała na skutek okoliczności, za które finansujący ponosi odpowiedzialność.

W takiej zaś sytuacji zastosowanie mają na zasadzie art.709 (17) k.c. przepisy o najmie, a postanowienia umowne mniej korzystne dla korzystającego są nieważne (art.709 (8) §1 zd.2-gie k.c.).

Zgodnie z treścią art. 664 § 2 k.c. jeżeli w chwili wydania najemcy rzecz miała wady, które uniemożliwiają przewidziane w umowie używanie rzeczy (...), najemca może wypowiedzieć najem bez zachowania terminów wypowiedzenia.

Co do zasady natychmiastowe wypowiedzenie kończy stosunek prawny między stronami, zatem roszczenia o zapłatę czynszu są bezpodstawne (tak SN w wyroku z 9.09.2009r., V CSK 48/09, LEX nr 627238).

Zarzut naruszenia art. 709 (17) k.c. w związku z art. 664 §2 k.c. poprzez ich niezastosowanie, okazał się więc trafny.

W takim więc przypadku art. 709 (8) §5 zd.2 k.c. nie będzie miał zastosowania.

Dochodzenie przez finansującego roszczeń od zbywcy wadliwego pojazdu powinno się odbyć stosownie do art. 494 k.c. (tak SN w uzasadnieniu wyroku z 12.04.2006r., III CSK 20/06).

Wyrok podlegał zmianie na podstawie art. 386 1 k.p.c.

O kosztach postępowania orzeczono w oparciu o art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c.